

Віктор Олійник

Класичний приватний університет, Україна

ПРАВОВЕ РЕГУЛЮВАННЯ ГРОМАДСЬКОГО КОНТРОЛЮ ЗА ДІЯЛЬНІСТЮ ОРГАНІВ СУДОВОЇ ВЛАДИ

Viktor Oliinyk

Classical Private University, Ukraine

LEGAL REGULATION OF CIVIL CONTROL OVER JUDICIAL POWER

The article researches legal regulation of organization and implementation of civil control over judicial power in the context of Ukrainian society democratization and need for home legislation adaptation to European legal framework. The Civil control bills enrolled in the Verkhovna Rada of Ukraine of various convocations have been analyzed and the author's structure of the said bill has been offered. Attention has been drawn to the fact that in the future the provisions of Civil Control Act should be broadened in subordinate legislation, that is, to develop and concretize its contents it is necessary to adopt Standard provisions on civil control over definite public authorities (Civil control over judicial power, etc.).

Key words: control, civilian control, civilian control over judiciary, civil society, state of law, democracy, courts, judicial bodies, European integration.

Постановка проблеми. В сучасних умовах демократизації українського суспільства науковий та практичний інтерес звернення до проблематики правових засад організації та здійснення громадського контролю за діяльністю органів судової влади зумовлений підвищенням ролі громадян у житті країни. Так, сутність та значення громадського контролю за діяльністю органів судової влади не можливо усвідомити без комплексного вивчення його правових засад, а його правове регулювання не охоплює всі напрями функціонування.

Проблема правового регулювання громадського контролю в умовах сучасної політичної, економічної, соціальної та правової реформ зумовлена його стратегічним значенням для розбудови демократичної, соціальної та правової держави. Важливість вивчення правового регулювання обумовлена також непослідовним розвитком законодавства, необхідністю врахування міжнародного досвіду у цій сфері та потребою адаптування законодавства України до законодавства Європейського Союзу, перехід до європейських стандартів, що у свою чергу забезпечить розвиток активності громадян нашої держави, її економічний розвиток і сприятиме поступовому зростанню добробуту, приведенню його до рівня, що склався в державах-членах Європейського Союзу.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Питання адаптації законодавства України до законодавства європейського співтовариства вивчали зарубіжні та вітчизняні вчені, серед яких роботи Б. Авер'янова, О. Андрійко, Ю. Барабаша, Ю. Битяка, С. Брателя, А. Вишневецького, С. Вітвіцького, С. Денисюка, В. Колпакова, С. Кушніра, О. Куракіна, Т. Наливайко, М. Новікова, Г. Пришляк, Л. Рогатіної, І. Сквірського, О. Сушинського, Л. Сушко, В. Тимошука, А. Цветкова, В. Шестака, С. Шестака, та ін. Проблеми гармонізації законодавства України з міжнародним та європейським правом досліджували науковці-юристи України, зокрема О. Богачова, О. Копиленко, В. Муравйов, М. Федорін та ін.

Метою статті є дослідження та узагальнення правових засад, що регламентують організацію та здійснення громадського контролю за діяльністю органів судової влади та формулювання конкретних пропозицій щодо подальшого вдосконалення чинного законодавства та юридичної практики в зазначеній сфері суспільних відносин.

Виклад основних положень. Заслуговує на увагу думка І. Сквірського про те, що у нашій державі все ще відсутнє цілісне розуміння сутності, призначення та змісту інституту громадського контролю, зокрема у сфері діяльності органів судової влади. Вирішення ситуації, що склалася, має

здійснюватися у теоретичному та практичному напрямках¹. У теоретичному напрямку необхідно приділити увагу вивченню напрацювань зарубіжних авторів, присвячених питанням громадянського суспільства, форм та методів взаємодії інституцій останнього із суб'єктами публічної влади. У практичному напрямку – проведення комплексного аналізу нормативно-правових актів у сфері діяльності інституту громадського контролю, які мають знайти свій подальший розвиток вже у спеціальних нормативних актах.

Так, враховуючи те, що правове регулювання у сфері сутності і значення громадського контролю за діяльністю органів судової влади не охоплює всі напрями його функціонування є необхідним комплексне вивчення його правових засад. Аналіз законодавства, в залежності від юридичної чинності дозволяє виокремити наступні групи нормативно-правових актів в сфері громадського контролю за діяльністю органів судової влади, а саме: Конституція України, закони України, підзаконні нормативно-правові акти та міжнародні нормативно-правові акти.

Основним нормативним базисом здійснення громадського контролю в Україні є Конституція України, зокрема ч. 1 ст. 5 передбачає, що єдиним джерелом влади в Україні є народ, яку він здійснює безпосередньо і через органи державної влади та органи місцевого самоврядування. Згідно ч. 1 ст. 38, громадяни мають право брати участь в управлінні державними справами².

За період незалежності України з метою вирішення проблеми комплексного законодавчого врегулювання функціонування громадського контролю були здійсненні спроби розробити проект Закону України про громадський контроль, серед них щонайменше п'ять відповідних законопроектів зареєстрованих у Верховній Раді України різних скликань, зокрема: Проект Закону України «Про громадський контроль» № 6358 від 13 липня 2001 р., внесений народним депутатом України С. Кириченко³; Проект Закону України «Про громадський контроль» № 6246 від 11 жовтня 2004, внесений народними депутатами України А. Раханським та І. Шаровим⁴; Проект Закону України «Про громадський контроль» № 4697 від 14 квітня 2014 р., внесений народним депутатом України С. Тігіпком⁵; Проект Закону України «Про громадський контроль» № 2737-1 від 13 травня 2015 р., внесений народними депутатами України Н. Королевською та Ю. Солодом⁶; проект Закону України «Про публічний контроль» № 2297а від 06 липня 2015 р., внесений народними депутатами України О. Бойко, О. Ледовських, М. Федоруком та ін.⁷. Незважаючи на те, що у вітчизняній законотвірчій діяльності відсутня однозначна концепція та спільне бачення громадського контролю за діяльністю органів судової влади зазначені проекти законів показують прагнення утвердити демократичні інститути в Україні. Розробка подібного суспільно важливого закону є нагальною потребою в умовах сьогодення, адже наявність практичних проблем пов'язаних зі становленням громадського контролю унеможливило поспішне створення такого закону.

Після проведення аналізу вищезазначених законопроектів вважаємо, що Закон України «Про громадський контроль» може бути структурований таким чином: Розділ I. Загальні положення; Розділ II. Суб'єкти громадського контролю; Розділ III. Процедура та порядок проведення громадського контролю. Форми громадського контролю; Розділ IV. Рішення за результатами проведення громадського контролю; Розділ V. Фінансування витрат з проведення громадського контролю; Розділ VI. Відповідальність за порушення законодавства у сфері громадського контролю; Розділ VII. Міжнародне співробітництво у сфері громадського контролю; Розділ VIII. Прикінцеві положення.

Правове регулювання громадського контролю розвивають, конкретизують і деталізують норми підзаконних нормативно-правових актів з метою їх всебічного розуміння та повноцінної реалізації. Підзаконні правові акти, як і закони, не діють системно, проте з метою виявлення

¹ Сквірський, І.О. (2013) Зміцнення правових передумов інституту громадського контролю в Україні як пріоритетне завдання сьогодення. *Форум права*, 2, 502.

² Конституція України 1996 (Верховна Рада України). *Відомості Верховної Ради України*, 30, 141.

³ Проект закону України про громадський контроль 2001. *Офіційний сайт Верховної Ради України*. <http://w1.c1.rada.gov.ua/pls/zweb2/webproc4_1?id=&pf3511=9659>.

⁴ Проект закону України про громадський контроль 2004. *Офіційний сайт Верховної Ради України*. <http://w1.c1.rada.gov.ua/pls/zweb2/webproc4_2?id=&pf3516=6246&skl=5>.

⁵ Проект закону України про громадський контроль 2014. *Офіційний сайт Верховної Ради України*. : <http://search.ligazakon.ua/l_doc2.nsf/link1/JG3MH00A.html>.

⁶ Проект закону України про громадський контроль 2015. *Офіційний сайт Верховної Ради України*. <http://w1.c1.rada.gov.ua/pls/zweb2/webproc4_1?pf3511=55101>.

⁷ Проект закону України про публічний контроль 2015. *Офіційний сайт Верховної Ради України*. <http://w1.c1.rada.gov.ua/pls/zweb2/webproc4_1?pf3511=55907>.

перспектив удосконалення правового регулювання громадського контролю за діяльністю органів судової влади, необхідним є дослідження положень підзаконних правових актів.

До підзаконних нормативно-правових актів, які забезпечують реалізацію громадського контролю відносяться: Укази Президента України від 01 серпня 2002 р. «Про додаткові заходи щодо забезпечення відкритості у діяльності органів державної влади»¹; від 07 лютого 2008 р. «Про першочергові заходи щодо забезпечення реалізації та гарантування конституційного права на звернення до органів державної влади та органів місцевого самоврядування»²; Постанови Кабінету Міністрів України від 29 серпня 2002 р. «Про заходи щодо подальшого забезпечення відкритості у діяльності органів виконавчої влади»³; від 5 листопада 2008 р. «Про затвердження Порядку сприяння проведенню громадської експертизи діяльності органів виконавчої влади»⁴; Роз'яснення Міністерства юстиції України від 24 січня 2011 р. «Характеристика громадських формувань як інститутів громадянського суспільства»⁵; від 03 лютого 2011 р. «Взаємодія держави та інститутів громадянського суспільства»⁶ та ін.

Особливої значущості на етапі входження України до європейської спільноти набувають питання удосконалення інституту громадського контролю, який б забезпечував становлення її як високорозвиненої правової держави з високим рівнем життя та динамічно реагував на потреби й запити людей⁷. Говорячи про нормативно-правову базу інституту громадського контролю, яка повинна спиратись на ґрунтовні комплексні теоретичні та практичні дослідження, необхідно зазначити, що сьогодні Україна має міжнародні (європейські) зобов'язання, які вона взяла на себе під час набуття членства та в рамках співробітництва у таких інституціях як ООН, ОБСЄ, Рада Європи, НАТО, ЄС тощо.

Названими організаціями розроблені правила, рекомендації та стандарти, які стосуються організації та здійснення громадського контролю в окремих сферах суспільного життя та мають бути імplementованими у національне законодавство. Загальна декларація прав людини, в ст. 21 зазначено, що кожна людина має право брати участь в управлінні своєю країною безпосередньо або через вільно обраних представників (ч. 1), а воля народу повинна бути основою влади уряду: ця воля має виявлятися у періодичних і нефальсифікованих виборах, які повинні проводитися при загальному і рівному виборчому праві шляхом таємного голосування або ж через інші рівнозначні форми, що забезпечують свободу голосування (ч. 3)⁸; Конвенція про захист прав людини і основоположних свобод⁹ незважаючи на те що є одним із міжнародних актів, який прямо не передбачає права на здійснення громадського контролю, містить фундаментальні положення, що впливають на його розвиток; Міжнародний пакт про громадянські і політичні права¹⁰ у п. 1 ч. «а» ст. 25 надає право громадянам брати участь у веденні державних справ як безпосередньо, так і за посередництвом вільно обраних представників; Європейська хартія місцевого самоврядування¹¹

¹ Указ про додаткові заходи щодо забезпечення відкритості у діяльності органів державної влади 2002 (Президент України). *Офіційний вісник України*, 31, 1463.

² Указ про першочергові заходи щодо забезпечення реалізації та гарантування конституційного права на звернення до органів державної влади та органів місцевого самоврядування 2008 (Президент України). *Офіційний вісник України*, 10, 239.

³ Постанова про заходи щодо подальшого забезпечення відкритості у діяльності органів виконавчої влади 2002 (Кабінет Міністрів України). *Офіційний вісник України*, 36, 1700.

⁴ Постанова про сприяння проведенню громадської експертизи діяльності органів виконавчої влади 2008 (Кабінет Міністрів України). *Офіційний вісник України*, 86, 2889.

⁵ Роз'яснення Міністерства юстиції України Характеристика громадських формувань як інститутів громадянського суспільства 2011 (Міністерство юстиції України). *Офіційний сайт Верховної Ради України*. <<http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/n0016323-11>>.

⁶ Роз'яснення Міністерства юстиції України про взаємодію держави та інститутів громадянського суспільства 2011. *Офіційний сайт Верховної Ради України*. <<http://zakon1.rada.gov.ua/laws/show/n0018323-11>>.

⁷ Указ Президента України про заходи щодо впровадження Концепції адміністративної реформи в Україні 1998 (Президент України). *Офіційний вісник України*, 21, 32.

⁸ Загальна декларація прав людини, ГА ООН. Резолюція 217 А (III) (10 грудня 1948 року).

⁹ Конвенція про захист прав людини і основоположних свобод. Прийнята 04 грудня 1950 р. Ратифікована Україною 17 липня 1997 р. *Офіційний сайт Верховної Ради України*. <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/995_004>.

¹⁰ Міжнародний пакт про громадянські і політичні права (прий. 16 грудня 1966 року, вступив в силу 19 жовтня 1973 року).

¹¹ Європейська хартія місцевого самоврядування 1985 (Верховна Рада України). *Офіційний сайт Верховної Ради України*. <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/994_036>.

та Додатковий протокол в ст. 2 передбачає заходи зі здійснення права участі, які є необхідними для здійснення права участі у справах місцевого органу влади¹; Конвенція Організації Об'єднаних Націй проти корупції заохочує чесність, відповідальність та належне управління громадськими справами і державним майном² тощо. Проаналізувавши вищезазначені міжнародні документи, слід зазначити, що у них не містяться положення, які передбачали б безпосереднє право здійснення громадського контролю за діяльністю органів судової влади, проте вони містять положення в яких передбачається можливість, а подекуди й необхідність здійснення громадського контролю.

Неможна не згадати про євроінтеграційні плани, які знайшли своє закріплення, наприклад у Законі України «Про Загальнодержавну програму адаптації законодавства України до законодавства Європейського Союзу»³. На практиці дієвість їх виконання та застосування є низькою. Причинами цього є відсутність системного бачення ролі громадського контролю за процесом прийняття рішень і втіленням їх у життя, недосконалість механізмів реалізації форм взаємодії держави та суспільства в публічному управлінні⁴. Ігнорування законодавцями значення інституту громадського контролю призвело до фактичного накопичення нормативно-правових актів, що не діють системно і узгоджено. У таких умовах нагальною потребою є прийняття єдиного закону, яким необхідно регламентувати інститут громадського контролю.

Висновки. В Україні Європейська інтеграція набуває якісно нового змісту – з декларативного зовнішньополітичного курсу вона поступово перетворюється на комплексну внутрішню політику реформ. На цьому етапі актуальності набуває контроль як необхідна складова державного та суспільного життя, чинник розвитку громадянського суспільства. Що стосується судової влади, слід зазначити, що важливе місце в здійсненні контролю за її діяльністю належить громадському контролю.

Ігнорування законодавцями значення інституту громадського контролю призвело до фактичного накопичення нормативно-правових актів. Так, на сьогодні, в Україні у зв'язку з відсутністю послідовності, взаємозв'язку й взаємодії нормативно-правових актів, неузгодженості між законами різних галузей законодавства, нормативно-процесуальними та міжнародними актами досі не прийнято спеціального закону, який би передбачав правове підґрунтя для названого інституту. З огляду на це, увага вітчизняних авторів має бути зосереджена, навколо дослідження нормативно-правового регулювання громадського контролю, зокрема у спеціальному законі – Законі України «Про громадський контроль», що зумовлено необхідністю уніфікації правового матеріалу з метою ефективного регулювання громадського контролю. У майбутньому положення Закону України «Про громадський контроль» необхідно розширити в підзаконних актах. Так, наприклад з метою розвитку й конкретизації його змісту, актуальним є ухвалення Типових положень про проведення громадського контролю за діяльністю окремих органів державної влади (Проведення громадського контролю за діяльністю органів судової влади, тощо) за умови, що такі положення будуть розроблені відповідно до закону. Типове положення про проведення громадського контролю за діяльністю органів судової влади може бути структурований таким чином: 1. Загальні положення; 2. Процедура та порядок проведення громадського контролю за діяльністю органів судової влади. Форми громадського контролю; 3. Рішення за результатами проведення громадського контролю за діяльністю органів судової влади.

References:

1. Skvirskii, I.O. (2013). Zmitsnennia pravovykh peredumov instytutu hromadskogo kontroliu v Ukraini yak priorityntente zavdannia sohodennia [Strengthening of legal backgrounds of civil control institute in Ukraine as a priority goal of today]. *Forum prava* [Law forum], no. 2, 502. [in Ukrainian].
2. *Konstytutsiia Ukrainy* [The Constitution of Ukraine] 1996 (Verkhovna Rada Ukrainy) [The Verkhovna Rada of Ukraine]. *Vidomosti Verkhovnoi Rady Ukrainy* [The Bulletin of the Verkhovna Rada of Ukraine], 30, 141. [in Ukrainian].

¹ Додатковий протокол до Європейської хартії місцевого самоврядування про право участі у справах органу місцевого самоврядування 2009 (Верховна Рада України). Офіційний сайт Верховної Ради України. <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/994_946>.

² Конвенція Організації Об'єднаних Націй проти корупції. Прийнята 31 жовтня 2003 р. Ратифікована Україною 18 жовтня 2003 р. Офіційний сайт Верховної Ради України. <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/995_c16>.

³ Закон України про Загальнодержавну програму адаптації законодавства України до законодавства Європейського Союзу 2004 (Верховна Рада України). *Відомості Верховної Ради України*, 29, 367.

⁴ Плуженко, В.О. Проблеми громадського контролю за діяльністю державних органів у сучасних умовах розвитку України. <<http://www.law-property.in.ua/articles/featured-articles/327-2014-06-26-15-50-13.html>>.

3. *Proekt zakonu Ukrainy pro hromadskyy kontrol 2001* [The bill of Ukraine on civil control 2001]. *Official site of the Verkhovna Rada of Ukraine*. <http://w1.c1.rada.gov.ua/pls/zweb2/webproc4_1?id=&pf3511=9659>. [in Ukrainian].
4. *Proekt zakonu Ukrainy pro hromadskyy kontrol 2004* [The bill of Ukraine on civil control 2004]. *Official site of the Verkhovna Rada of Ukraine*. <http://w1.c1.rada.gov.ua/pls/zweb2/webproc4_2?id=&pf3516=6246&skl=5>. [in Ukrainian].
5. *Proekt zakonu Ukrainy pro hromadskyy kontrol 2014* [The bill of Ukraine on civil control 2014]. *Official site of the Verkhovna Rada of Ukraine*. <http://search.ligazakon.ua/l_doc2.nsf/link1/JG3MH00A.html>. [in Ukrainian].
6. *Proekt zakonu Ukrainy pro hromadskyy kontrol 2015* [The bill of Ukraine on civil control 2015]. *Official site of the Verkhovna Rada of Ukraine*. <http://w1.c1.rada.gov.ua/pls/zweb2/webproc4_1?pf3511=55101>. [in Ukrainian].
7. *Proekt zakonu Ukrainy pro publichnyi kontrol 2015* [The bill of Ukraine on public control 2015]. *Official site of the Verkhovna Rada of Ukraine*. <http://w1.c1.rada.gov.ua/pls/zweb2/webproc4_1?pf3511=55907>. [in Ukrainian].
8. *Ukaz pro dodatkovi zakhody shchodo zabezpechennia vidkrytosti u diialnosti orhaniv derzhavnoi vlady 2002 (President Ukrainy)*. [The Edict on supplementary measures concerning ensuring of openness in public authorities activity 2002. The President of Ukraine]. *Ofitsiyni visnyk Ukrainy* [The official bulletin of Ukraine], 31, 1463. [in Ukrainian].
9. *Ukaz pro pershocherhovi zakhody shchodo zabezpechennia realizatsii ta harantuvannia constytutsiinoho prava na zvernennia do orhaniv derzhavnoi vlady ta orhaniv mistsevoho samovriaduvannia 2008 (President Ukrainy)*. [The Edict on urgent measures concerning provision of implementation and guaranteeing of constitutional law on applying to central and local public authorities 2008 (President of Ukraine)]. *Ofitsiyni visnyk Ukrainy* [The official bulletin of Ukraine], 10, 239. [in Ukrainian].
10. *Postanova pro zakhody shchodo podalshoho zabezpechennia vidkrytosti u diialnosti orhaniv vykonavchoi vlady 2002 (Kabinet Ministriv Ukrainy)* [The Resolution on measures concerning further ensuring of openness in executive authorities activity (The Cabinet of Ministers of Ukraine)]. *Ofitsiyni visnyk Ukrainy* [The official bulletin of Ukraine], 36, 1700. [in Ukrainian].
11. *Postanova pro spriannia provedenniu hramadskoi ekspertyzy diialnosti orhaniv vykonavchoi vlady 2008* [The Resolution on promotion of realization of civil expertise of executive authorities activity 2008 (The Cabinet of Ministers of Ukraine)] *Ofitsiyni visnyk Ukrainy* [The official bulletin of Ukraine], 86, 2889. [in Ukrainian].
12. *Roziasnennia Ministerstva iustytzii Ukrainy Kharakterystyka hromadskyykh formuvan iak instytutiv hromadianskoho suspilstva 2011* [The Clarification of the Ministry of Justice of Ukraine. Characteristic of civil formations as civil society institutes 2011]. *Official site of the Verkhovna Rada of Ukraine*. <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/n0016323-11>. [in Ukrainian].
13. *Roziasnennia Ministerstva iustytzii Ukrainy pro vzaiemodiiu derzhavy ta instytutiv hromadianskoho suspilstva 2011* [The Clarification of the Ministry of Justice of Ukraine on the state and civil society institutes interaction 2011] *Official site of the Verkhovna Rada of Ukraine*. <<http://zakon1.rada.gov.ua/laws/show/n0018323-11>>. [in Ukrainian].
14. *Ukaz Prezidenta Ukrainy pro zakhody shchodo vprovadzhennia Konceptsii administratyvnoi reform v Ukraini 1998 (Prezident Ukrainy)* [The Edict of the President of Ukraine on measures concerning implementation of the Conception of an administrative reform in Ukraine 1998 (The President of Ukraine)]. *Ofitsiyni visnyk Ukrainy* [The official bulletin of Ukraine], 21, 32. [in Ukrainian].
15. *Zahalna deklaratsiia prav liudyny, HA OON. Rezolutsiia 217 A (III)* [The Declaration of Human Rights, GA, UNO. The Resolution 217 A (III) (December 10, 1948)]. [in Ukrainian].
16. *Konventsiiia pro zakhyst prav liudyny i osnovopolozhnykh svobod* [The Convention for the Protection of Human Rights and Fundamental Freedoms]. Passed on December 04, 1950. Ratified by Ukraine on July 17, 1997. *Official site of the Verkhovna Rada of Ukraine*. <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/995_004>. [in Ukrainian].
17. *Mizhnarodnyi pakt pro hromadianski i politychni prava* [International Covenant on Civil and Political Rights] (passed on December 16, 1966, was put in force on October 19, 1973). [in Ukrainian].
18. *Yevropeiska khartiia mistsevoho samovriaduvannia 1985* [European Charter of Local Self-Development] (the Verkhovna Rada of Ukraine). *Official site of the Verkhovna Rada of Ukraine*. <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/994_036>. [in Ukrainian].
19. *Dodatkovyi protokol do Yevropeiskoi khartiit mistsevoho samovriaduvannia pro parvo uchasti u spravakh orhanu mistsevoho samovriaduvannia 2009* [The Additional Protocol to European Charter of Local Self-Development on the right to take part in local authorities activity 2009] (the Verkhovna Rada of Ukraine). *Official site of the Verkhovna Rada of Ukraine*. http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/994_946 [in Ukrainian].
20. *Konventsiiia Orhanizatsii Obiednanykh Natsii proty koruptsii* [The UN Convention Against Corruption] Passed on October 31, 2003. Ratified by Ukraine on October 18, 2003. *Official site of the Verkhovna Rada of Ukraine*. <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/995_c16>. [in Ukrainian].
21. *Zakon Ukrainy pro Zahalnoderzhavnu prohramu adaptatsii zakonodavstva Ukrainy do zakonodavstva Yevropeiskoho Soiuzu* [The Act of Ukraine on National programme of Ukrainian legislation adaptation to European Union legislation] 2004 (the Verkhovna Rada of Ukraine). *Vidomosti Verkhovnoi Rady Ukrainy* [The bulletin of the Verkhovna Rada of Ukraine], 29, 367. [in Ukrainian].
22. *Pluzhenko, V.O. Problemy hromadskoho kontroliu za diialnistiu derzhavnykh orhaniv u suchasnykh umovakh rozvytku Ukrainy* [The problems of civil control over public authorities activity under current conditions of Ukraine's development]. <<http://www.law-property.in.ua/articles/featured-articles/327-2014-06-26-15-50-13.html>>. [in Ukrainian].